

GÜNEY AFRIKA CUMHURİYETİ: FETÖ'NÜN AFRIKA ÜSSÜ

FETÖ'NÜN GÜNEY AFRIKA CUMHURİYETİ'NDE YAKLAŞIK ÇEYREK ASIRDA OLUŞAN GÜÇLÜ BİR YAPILANMASI VE HALA DAHA AKTİF FAALİYETLERİ BULUNMAKTADIR. 15 TEMMUZ SONRASINDA İMAJ KAYBINA UĞRAYAN ÖRGÜT, BUNUN BİR SONUCU OLARAK ELEMAN DEVŞİRME VE GELİR KAYNAĞI YARATMA KONULARINDA ZORLUK YAŞAMAKTADIR. SORUNLAR DEVAM EDERSE YIKILMA DÖNEMİNE GİRECEĞİNİ SÖYLEMEK MÜMKÜN.

Hacı M. Boyraz
mboyraz@setav.org

Güney Afrika Cumhuriyeti (GAC), sahip olduğu jeopolitik konum itibarıyla Afrika kıtasının güney kapısı olduğu kadar bölgedeki diğer ülkelere nazaran daha güçlü ekonomik ve siyasi imkanlara sahip olması hasebiyle Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) Afrika kıtasındaki merkez üssü konumundadır. 1994'te GAC'deki ırkçı apartheid rejiminin son bulması üzerine FETÖ yeni dönemde ülkenin eğitim alanındaki eksikliklerini fırsat olarak kullanmış ve geçen 25 yılda GAC'de kendisine dair "eğitim odaklı sivil toplum hareketi" imajını başarıyla inşa etmiştir. Özellikle önceki Cumhurbaşkanı Jacob Zuma döneminde devlet elitleriyle yakın bir ilişki kuran ve bunun yarattığı olumlu etkiyle kendisine geniş bir alan açan örgütün 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında bu ülkeye kaçanlarla birlikte GAC genelinde en az 3 bin elemanının bulunduğu tahmin edilmektedir.

Tarihi ve Faaliyetleri

FETÖ'nün GAC yapılanmasının tarihini dört dönemde inceleyebiliriz. Buna göre GAC'de ırk ayrımcılığına dayanan apartheid rejiminin yıkılmasından hemen sonrasına denk gelen 1994-1996 arasındaki ilk dönemde FETÖ bu ülkede eğitim konusunda ciddi fırsatlar bulunduğunu fark etmiş ve bu alanda ivedilikle faaliyetlere başlamıştır. Bu kapsamda 1996'da Port Elizabeth'de devraldığı ve "Sema" adını verdiği okul, FETÖ'nün Güney Afrika'daki ilk eğitim girişimi olmuştur. Bu okulun açılışıyla birlikte örgütün Güney Afrika'da 1994'te başlayan keşif dönemi 1996'da son bulmuş ve kuruluş dönemine geçilmiştir. Daha sonra Güney Afrika'daki uzun vadeli eğitim faaliyetlerini yönlendirebilmek için örgüt 1998'de Ufuk Eğitim Vakfı'nı ve 2000'de Çeşme Eğitim Vakfı'nı kurmuştur. Halihazırda örgütün ülke genelindeki tüm okulları bu vakıflardan birine bağlı olarak faaliyet göstermektedir.

Eğitim faaliyetleri sayesinde kısa süre içerisinde Güney Afrika'da "eğitim sevdalısı sivil toplum

15 Temmuz darbe girişiminden sonra Türkiye'den Güney Afrika'ya kaçan FETÖ üyelerinin yeni üssünün, FETÖ'nün finansörlerinden biri olan Ali Katircioğlu'nun inşa ettiği külliye olduğu iddia ediliyor.

hareketi" algısı oluşturan FETÖ, 2006'da yükselme dönemine girmiştir. Bu dönemde lobi faaliyetlerini sistemli hale getirmek için örgüt, 2006'da Güney Afrika Dinlerarası Vakfı'nı kurmuş ama daha sonra bu kuruluşun adını Turkuaz Harmoni Enstitüsü olarak değiştirmiştir. Aynı minvalde örgüt ticari ayağını güçlendirmek ve bu ülkedeki ticari olanaklardan istifade etmek adına 2007'de Güney Afrika-Türk İşadamları Derneği'ni kurmuştur. Buradan hareketle örgüt açısından yükselme döneminin kurumsallaşmayı da beraberinde getirdiğini söyleyebiliriz.

Yükselme döneminde FETÖ'nün Güney Afrika'da merkezi ve görkemli bir mekana sahip olması ve aynı zamanda Güney Afrikalı Müslümanlarla daha yakın ilişki kurulması adına örgütün bu ülkedeki sosyal yüzü olan Ali Katircioğlu, Johannesburg'da büyük bir külliye inşa ettirmek istemiş fakat inşaat ruhsatında bazı sorunlarla karşılaşmıştır. Bundan ötürü 2007'de Ali Katircioğlu ve FETÖ'cü iş adamı Vuslat Bayoğlu'nun külliyesinin inşaat izninde yaşanan sorunlarla ilgili Nelson Mandela ile görüşmesi, Güney Afrika'daki FETÖ faaliyetleri için kritik bir dönüm noktası olmuştur. Zira ülkenin toplumsal hafızasında güçlü bir yere sahip Mandela ile görüşülmesi örgütün GAC'deki sosyal imajına ciddi bir katkı sunmuştur. Bu noktada külliyesinin ruhsatında yaşanan sorunların aşılması adına Mandela'nın destek sözü vermesi ve külliyesinin 2012'de bizzat Cumhurbaşkanı Zuma tarafından açılması gibi örnekler FETÖ'nün GAC'de yürüttüğü üst düzey lobi faaliyetlerini ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır.

Hakkındaki yolsuzluk tartışmaları nedeniyle kendi partisi Afrika Ulusal Kongresi tarafından istifaya zorlanan Zuma'nın Cumhurbaşkanlığından ayrılması ve görevi Cyril Ramaphosa'ya devretmesi ile FETÖ'nün bu ülkede duraklama dönemine girdiğini söyleyebiliriz. Zira yeni dönemde Ramaphosa önceki Cumhurbaşkanı Zuma'nın aksine FETÖ elemanları ile sık sık bir araya gelmekten imtina etmekte ve örgütle arasına mesafe koymaktadır. Bunun yanı sıra yükselme döneminde yeni kurumlarla faaliyet alanını genişleten ve eş zamanlı olarak derinleştiren örgütün 15 Temmuz sonrasında imaj kaybına uğradığını ve bunun bir sonucu olarak eleman devşirme ve gelir kaynağı yaratma konularında zorluk yaşadığını söyleyebiliriz. Haliyle önümüzdeki süreçte örgütün bu ülkedeki ekonomik gücünün zayıflaması ve insan temini konu-

sunda yeni sorunlar yaşamaya devam etmesi durumunda çok geçmeden yıkılma dönemine gireceğini öngörmek zor olmasa gerek.

Diğer taraftan örgütün GAC'deki aktüel faaliyetleri lobi, eğitim ve sosyal olmak üzere üç ana kategoride devam etmektedir. Buna göre örgütün Güney Afrika'daki amiral gemisi Turkuaz Harmoni Enstitüsü ile Evrensel Haklar Birliği daha çok siyasi lobi faaliyetleri yürütürken, Güney Afrika-Türk İşadamları Derneği ticari lobi faaliyetlerine ağırlık vermektedir. Eğitim alanında Çeşme Eğitim Vakfı ve Ufuk Eğitim Vakfı altında eğitim faaliyetleri bulunan FETÖ'nün sosyal faaliyetleri ise örgüt üyeleri tarafından kullanılan evlerden, öğrencilerin kaldığı yurtlardan, yardım kuruluşu Yardım Zamanı Derneği'nden ve Nizamiye Külliyesi'nden oluşmaktadır. Bahsi geçen bu kuruluşların tamamına yakını sözde "hizmet hareketinin bir parçası olduklarını" açıkça kabul etmekteyken, "FETÖ" isimli bir örgütü tanımadıklarını ve "böyle bir örgüt varsa bile kendilerinin bu örgütle hiçbir bağlarının olmadığını" savunarak bir nevi hedef şaşırtmaya çalışmaktadır.

Güney Afrika'da FETÖ'nün lobi ve eğitim faaliyetlerini yürüten kuruluşların tamamına yakını, sözde "hizmet hareketinin bir parçası olduklarını" açıkça kabul etmekteyken, "FETÖ" isimli bir örgütü tanımadıklarını ve "böyle bir örgüt varsa bile kendilerinin bu örgütle hiçbir bağlarının olmadığını" savunarak bir nevi hedef şaşırtmaya çalışmaktadır.

Hükümet ve Medyanın FETÖ Yanlısı Tutumu

GAC yönetiminin FETÖ'ye yönelik tutumuna bakıldığında önceki Cumhurbaşkanı Jacob Zuma döneminde örgütün kendisine geniş bir alan açtığını belirtmek gereklidir. Özellikle 17-25 Aralık yargı darbesi sonrasında Türkiye'nin diğer ülkelere FETÖ ile mücadele çağrısı yapması üzerine korkuya kapılan Güney Afrika'daki FETÖ'cüler Cumhurbaşkanı Zuma'dan randevu talep etmiştir. Bunun üzerine örgütün bu ülkedeki imamı ve Ufuk Eğitim Vakfı Mütevelli Heyeti Başkanı Süleyman Deşdemir ile Nizami Külliyesi'nin ana finansörü Katircioğlu, Nisan 2014 başında Cumhurbaşkanı Zuma ile örgüt

okullarının geleceğine dair kritik bir görüşme yapmıştır. Toplantı sonrasında Zuma "Çalışmalarınıza devam edin; ülkemde istediğiniz kadar kalabilirsiniz" açıklamasını yaparak örgüte destek çıkmıştır. Mandela ile 2007'de yapılan görüşme sonrasında örgütün Güney Afrika'daki yapılanması adına ikinci dönüm noktası olan bu görüşme sayesinde örgüt militanları rahat bir nefes almıştır.

Öte yandan 2018'de görevi gelen mevcut Cumhurbaşkanı Cyril Ramaphosa ise FETÖ'yü her ne kadar bir terör örgütü olarak nitelendirmese de Zuma'nın aksine en azından örgüt yöneticileriyle bir araya gelmekten imtina etmemektedir. Bu noktada özellikle önceki GAC yönetiminin örgüte alan açan böylesi bir siyaset izlemesinin arka planında FETÖ'yü Türkiye'ye karşı bir dış politika aracı olarak kullanma amacından ziyade, daha çok örgütün aktif lobi faaliyetleri yürütmesi ve genel olarak Güney Afrikalı elitlerin Türkiye'nin terörle mücadele stratejisi hakkında yanlış algılara sahip olması yatmaktadır. Örneğin Güney Afrika'da ırkçı apartheid rejimine karşı savaşılan siyasiler ve onların mirasçıları Türkiye'yi 1990'lardan beri çoğunlukla Kürt meselesi üzerinden okumaya devam etmektedir. Buna göre GAC'de ırkçı apartheid rejiminin siyahlara karşı uyguladığı zulüm ile Türkiye'deki Kürt meselesi arasında yanlış bir paralellik kurulmakta ve bu da Türkiye'nin terörle mücadelesine dair olumsuz bir algı yaratmaktadır. Nitekim bu algı kendisini FETÖ konusunda da göstermektedir. Bundan ötürü GAC'nin FETÖ siyasetini belirleyen asıl faktörlerin Türkiye'ye dair yanlış algılar ve örgütün etkili lobi faaliyetleri olduğunu söyleyebiliriz.

GAC medyasının FETÖ'ye yönelik tutumuna baktığımızda da uzun süreden beri örgüte destek çıkan haberlerin yapıldığını görüyoruz. Bu minvalde Daily Maverick, IOL,

Güney Afrika Cumhuriyeti Devlet Başkanı Cyril Ramaphosa (sol baştan beşinci), MÜSIAD Güney Afrika Başkanı Abubekir Salim (sol baştan altıncı) ile beraberindeki heyeti 15 Temmuz darbe girişiminin üçüncü yılında kabul etmişti. Ramaphosa, Erdoğan için, "Türkiye çok saygıdeğer bir lidere sahip" ifadesini kullanmıştı.(15 Temmuz 2019)

Daily Maverick, IOL, The Voice of Cape Town ve The Star gibi medya kuruluşları 15 Temmuz öncesinde daha çok örgüte ait kuruluşlara dair sık sık olumlu içeriğe sahip haberler yaparken FETÖ'nün lobi faaliyetleri sonucu bu dönemde birlikte AK Parti hükümetleri ve Cumhurbaşkanı Erdoğan aleyhinde yayınlar yapmaya başlamıştır.

The Voice of Cape Town ve The Star gibi medya kuruluşları 15 Temmuz öncesinde daha çok örgüte ait kuruluşlara dair sık sık olumlu içeriğe sahip haberler yaparken, bu dönemle birlikte AK Parti hükümetleri ve Cumhurbaşkanı Erdoğan aleyhinde yayınlar yapmaya başlamıştır. Bu kapsamda Güney Afrikalı medya kuruluşları ülkedeki FETÖ militanlarından sık sık görüş alarak örgüt lehinde haberler yapmaya devam etmektedir. Bu haberlerin içeriğini incelediğimizde FETÖ'nün 15 Temmuz ile hiçbir ilgisinin olmadığı, hükümet tarafından Türkiye'de örgüte ait okulların ve medya kuruluşlarının hukuksuz biçimde kapatıldığı ve örgüte yakın gazetecilerin haksız yere hapsedildiği gibi iddiaların ön plana çıkartıldığını görüyoruz. GAC yönetiminin tutumuna paralel olarak ülke medyasının böyle bir tutum içerisinde olmasının arka planında da yine örgütün lobi faaliyetlerinin yarattığı olumlu etki bulunmaktadır. Örneğin *Daily Maverick* gazetesi yazarı Ranjeni Munusamy'nin AK Parti ve Erdoğan aleyhinde hazırladığı bazı yazıların sonunda Turkuaz Armoni Enstitüsü gibi örgüte bağlı kuruluşlar tarafından fonlanan medya gezilerine katıldığını ifade etmesi, bu yazıların hangi saiklerle kaleme alındığını dolaylı da olsa ortaya koymaktadır.

FETÖ Yapılanması Nasıl Zayıflatılabilir?

Sadece bu kısa değerlendirme yazısından görüldüğü üzere FETÖ'nün GAC'de yaklaşık çeyrek asırda oluşan güçlü bir yapılanması ve hala daha aktif faaliyetleri bulunmaktadır. Örgütün bu ülkedeki eğitim ve lobi faaliyetleri sayesinde inşa ettiği olumlu imajın etkisiyle GAC'deki yapılanmasını kısa zamanda çökertmek ve faaliyetlerini tamamen sonlandırmak pek mümkün olmasa da bunların zayıflatılması adına zamana yayılarak atılabilecek bazı adımlar vardır. Bu kapsamda öncelikle Guateng Eyaleti Başbakanı David Makhura'nın FETÖ'nün bu ülkedeki sosyal yüzü olarak bilinen Katircioğlu ile ilgili 2017'de verdiği bir röportajda "Ben anlamıyorum Ali Amca nasıl tehlikeli bir insan olabilir ve Türk hükümetini yıkabilir" açıklaması dikkate alınırsa Güney Afrikalı siyasetçilerin örgüte dair yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Bundan ötürü Güney Afrika kamuoyuna FETÖ'nün sadece eli silahlı militanlardan oluşmadığı ve bunlar dışında Katircioğlu gibi örgütü finanse eden ve alt kademelerde sivil faaliyet yürüten kişilerin de bulunduğu anlatılmak zorundadır. Bunların yanı sıra GAC kamuoyunda Türkiye ile ilgili gelişmelerin örgüt mensuplarınca değerlendirilmesinin önüne geçmek ve ülke medyasıyla yakın temasta olmak adına Anadolu Ajansı ve TRT World gibi kamuya ait basın yayın kurumlarının en azından ilk etapta başkent Pretoria'da mukim ofisler açması önemli bir adım olacaktır. **■**